

*URBACT Transfer Network
games for inclusive, healthy and sustainable cities*

Žaismingų Europos miestų kūrimas: URBACT tinklo „Žaidimų paradigma“ rezultatai

„Žaidimų paradigmos“ tinklas yra pasirengęs pasidalyti aštuonių Europos savivaldybių, kurios išbandė, kaip žaidimai gali prisidėti prie miestų plėtros ir socialinės sanglaudos skatinimo, kad jų miestai taptų draugiškesni, sveikesni ir tvaresni, gerosios patirties perdavimo rezultatais.

fotografia di Maurizio Lubrano

URBACT tinklai: bendros žinios, geresni miestai

URBACT yra svarbiausia ES bendrai finansuojama programa, skatinanti miestų tinklo kūrimą, bendradarbiaujant Europos lygmeniu ir su gyventojais bei suinteresuotais subjektais vietos lygmeniu siekiant kurti integruotas miestų strategijas.

Europos miestai sprendžia panašius uždavinius: skatina sveiką gyvenseną, naujoviškai naudoja viešąją erdvę, skatina socialinį, ekonominį ir aplinkos tvarumą. Šių iššūkių sprendimas pasitelkiant bendradarbiavimo programas, skatinančias išteklių ir praktinės patirties perdavimą tarp miestų, yra vienas iš Europos teritorinio bendradarbiavimo programų, tokių kaip URBACT, prioritetų.

Iš įvairių rūšių URBACT bendrai finansuojamų tinklų Perdavimo tinklai ypač sėkmingai skatino aktyvų politikos formuotojų, specialistų, viešųjų agentūrų, privatačiojo sektoriaus ir pilietinės visuomenės dalyvavimą vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis, siekiant atkartoti ir pritaikyti Europos lygmeniu įgytą ir pagal programą kruopščiai atrinktą gerąją patirtį.

„Žaidimų paradigma“ tinklas

„Žaidimų paradigma“ yra vienas iš URBACT finansuojamų perdavimo tinklų: [jis pritaikė ir pakartotinai panaudojo gerąją praktiką, sukurtą Udinėje \(Italija\), kuriai 2017 m. URBACT suteikė gerosios praktikos miesto ženklą](#)¹, kituose 7 Europos miestuose, siekiant skatinti tvarią integruotą miestų plėtrą pasitelkiant žaidimus ir žaismingą veiklą.

Praėjus dvejimems metams, 2021 m., „Žaidimų paradigma“ tinklas, kurio pagrindinis partneris – Udinės savivaldybė, bendradarbiaudamas su Korko (Airija), Espluges de Ljobregato (Ispanija), Katovicų (Lenkija), Klaipėdos (Lietuva), Larisos (Graikija), Novigrado (Kroatija) ir Vianos do Castelo (Portugalija) savivaldybėmis, pasiekė paskutinį kelionės etapą ir pereina prie dalijimosi laikotarpiu.

Udinės „Žaidimų paradigma“: kas tai?

Udinė įsikūrusi šiaurės rytų Italijoje, Friulio-Venecijos Džulijos autonominiame regione. Tarp Adrijos jūros ir Alpių įsikūręs miestas yra mažiau nei už 40 km nuo Slovėnijos ir 90 km nuo Austrijos, prie pat „Balkanų kelio“.

56 km² plote, kuriame beveik 100 000 gyventojų, Udinė išgyvena nuolatinę demografinio senėjimo ir gimstamumo mažėjimo tendenciją.

Udinės savivaldybė skatino taikyti žaismingą požiūrį kaip dalį problemų, susijusių su gyventojų senėjimu ir nepakankamu miesto patrauklumu, sprendimo. Udinės miestas šiuos iššūkius sprendė taikydamas kompromisinį metodą: didindamas tradicinių „iš viršaus į apačią“ veiksmų poveikį, pasinaudodamas spontaniškais „iš apačios į viršų“ kylančiomis iniciatyvomis ir veikdamas kaip katalizatorius, socialinis tarpininkas ir mediatorius platesnio masto visuomenės įsitraukimo srityje.

Miestas organizavo kasmetinius žaismingus renginius, kuriais skatinamas gyventojų įsitraukimas į bendrą veiklą (Pasaulinė žaidimų diena, Pi diena, Darvino diena, Gyvųjų knygų naktis), įgyvendino struktūrizuotą iniciatyvų kalendorių, skirtą vyresnio amžiaus žmonių aktyviam gyvenimo būdui skatinti (CamminaMenti), ir viešajai įstaigai vietoje azartinių žaidimų (pvz., lošimo automatų, anksčiau įrengtų vietos kavinėse ir tabako parduotuvėse) pateikė sveikų žaidimų rinkinį, siekiant kovoti su priklausomybe nuo azartinių lošimų.

2017 m. lapkritį buvo sukurta žaisloteka, kuri greitai tapo vaikų, šeimų ir pagyvenusių žmonių traukos centru. Be to, Udinė inicijavo ir organizavo Italijos nacionalinių žaidimų archyvą, siekdama sukurti pirmąją Italijos tradicinių ir šiuolaikinių žaidimų klasifikaciją. Pagal šią integruotą strategiją „Žaislinis autobusas“ („Ludobus“) yra vyšnia ant torto: tai keliaujanti žaisloteka, pagyvinanti Udinės aikštes ir viešuosius parkus.

¹ <https://urbact.eu/welcome-european-playful-cities>

Vėliau visos šios iniciatyvos buvo paverstos moduliais – konkrečia veikla, kurią miestai partneriai turėjo pritaikyti ir įgyvendinti praktiškai, kad ji būtų įtraukta į miesto plėtros strategiją. Tada Udinės geroji patirtis buvo suskirstyta į modulius, atspindinčius pagrindinius vietos lygmeniu įgyvendintus veiksmus: gatvės žaidimai ir žaidybinimo renginiai, mokyklų įtraukimas į žaidybinę veiklą, „Ludobus“, metinė žaidybinių renginių ir veiklos programa, žaisloteka, žaidybiniai projektai vietos bendruomenėms.

Kaip miestai įgyvendino „Žaidimų paradigma“ tinklą

Remiantis sėkmingos praktikos pritaikymo, perdavimo ir pakartotinio naudojimo principais, URBACT perdavimo tinklo sistema padėjo miestams pasirinkti ir pritaikyti modulius, geriausiai atitinkančius jų ypatumus ir siekius.

Korkas (IE)

Korkas yra miestas, turintis stabilias žaidimų skatinimo tradicijas, tačiau dalyvavimas programoje „Žaidimų paradigma“ padėjo įtvirtinti esamą politiką ir užmegzti naujas vietos valdžios institucijų, NVO ir pilietinės visuomenės partnerystes, kurios pasirodė esančios tikrai veiksmingos net pandemijos metu.

Svarbus pasiekimas – sukurti žaidimų paketai su knygelėmis, vaizdo pamokomis ir medžiaga, skirta kurti žaidimus namuose. Per pirmąjį koronaviruso ekstremaliosios situacijos laikotarpį paketai buvo išdalyti šimtams nepasiturinčių šeimų. Iniciatyvos sėkmė paskatino miesto tarybą sukurti panašius paketus kitoms jautrioms grupėms, pavyzdžiui, pagyvenusiems žmonėms.

Įkvėptas Udinės „Ludobus“, Korkas sukūrė bendruomenės žaidimų krepšius – visai bendruomenei prieinamus sporto reikmenų krepšius su patvariu žaidimų inventoriu, kurie suteikė galimybę lauke žaisti nesivaržant ir bendradarbiaujant įvairaus amžiaus gyventojams.

Daugiau informacijos ➔ <https://bit.ly/TransferStory-Cork>

Espluges de Ljobregatas (ES)

Barselonos metropolinėje zonoje įsikūręs Espluges įsijungė į procesą siekdamas sukurti mobiliąją žaisloteką pagal Udinės „Ludobus“ modelį. Dalyvaudamas programoje „Žaidimų paradigma“, Espluges sukūrė URBACT vietos grupę (UVG), kuri įtraukė vietos suinteresuotuosius subjektus į mobiliosios žaislotekos kūrimą. Ji buvo išbandyta vietos mokykloje, o po to perkelta į kitas viešąsias erdves.

Espluges de Ljobregatas savo dėmesį pilietiniam dalyvavimui derino su žaidimų veiklos skatinimu, kuris pakeitė miesto viešąsias erdves ir paskatino vietos jaunimo ir pagyvenusių žmonių tarpusavio bendravimą.

„Esplujuga“ – tai vietos mobiliosios žaislotekos pavadinimas, pasirinktas per vietos dalyvavimo platformą „Esplugues Participa“. Mobiliąją žaisloteką kartu kūrė socialiniai subjektai, valstybinės mokyklos ir savivaldybės techninė komanda. Žaisloteka buvo sumanyta kaip nemokama erdvė, atvira visuomenei.

Daugiau informacijos ➔ <https://bit.ly/TransferStory-Esplugues>

Novigradas (HR)

Novigrade gyvena tik 4345 gyventojai, tačiau glaudus bendruomenės gyvenimas jame labai svarbus, kad žaidimų veikla taptų svarbiu socialinio augimo veiksniu.

Šiame Istrijos regione esančiame mieste atnaujinti žaidimų kampeliai, kurie tapo integruotos strategijos, skatinančios žaidimų naudojimą ir visų amžiaus grupių žmonių bendravimą, dalimi. Per pirmąjį karantiną į URBACT vietos grupę susibūrę suinteresuotieji subjektai surinko klasikinių socialinių žaidimų rinkinį ir sukūrė firminius medinius žaidimus, tokius kaip domino, ludo, atminties žaidimus ir dėlionės, kurie vėliau buvo išdalyti vietos šeimoms.

Dalyvaujant programoje „Žaidimų paradigma“ sukurti žaidimai taip pat buvo išdalyti senelių namams, mokykloms ir vaikų darželiams, taip skatinant įvairių kategorijų gyventojus žaisti žaidimus.

Daugiau informacijos → <https://bit.ly/TransferStory-Novigrad>

Katovicai (PL)

Katovicų viešosios bibliotekos skyrius tapo stalo žaidimų biblioteka, kurioje gyventojai gali pasiskolinti šimtus kortų ir stalo žaidimų pagal sistemą, panašią į anksčiau naudotą knygoms skolintis.

Bendradarbiaujant su URBACT vietos grupės suinteresuotosiomis šalimis, miestui buvo sukurta sistema, kuri padėjo žaidimų veiklai pasiekti kiekvieno gyventojų namus – ši svarbi kultūros infrastruktūra buvo panaudota iš naujo.

Vykdamas „Žaidimų paradigmos“ veiklą Katovicuose taip pat buvo sukurtas savas stalo žaidimas „Paskutinis išbandymas“ („The Last Trial“), kuris buvo išplatintas vietos bibliotekoms ir gyventojams, taip pat kaip būdas populiarinti vietos kūrybinius verslus po pandemijos.

Daugiau informacijos → <https://bit.ly/TransferStory-Katowice>

Klaipėda (LT)

Klaipėda yra įsipareigojusi skatinti visų gyventojų fizinį aktyvumą ir sveiką gyvenimo būdą. Dalyvavimas programoje „Žaidimų paradigma“ suteikė galimybę išbandyti žaidybinę metodiką pradinėse klasėse, vadinamąją žaidimų aktyviąją pertrauką. Pertraukų metu taip pat buvo naudojami žaislai, kurie tapo mokinių kasdienės mokyklinės patirties dalimi.

Karantino metu visuomenės sveikatos priežiūros biuro specialistai, dirbantys ugdymo įstaigose, parengė interneto svetainę, kurioje siūloma žaidybinė veikla vaikams ir tėvams namuose: pateikiami pasiūlymai, informacija, žaidimai ir daug kitų dalykų, skirtų vaikų fiziniui aktyvumui, mitybai ir psichinei sveikatai.

Vykdydamas šią veiklą biuras sustiprino veiksmingą bendradarbiavimą su mokyklomis ir vaikų darželiais, siekdamas užtikrinti vaikų gerovę, ir skatino naują bendradarbiavimą su mokytojais, tėvais, psichologinės ir socialinės pagalbos specialistais bei mokyklų administracijomis.

Daugiau informacijos → <https://bit.ly/TransferStory-Klaipeda>

Larisa (GR)

Larisa yra gyvybingas miestas, kuriame vyksta įvairūs kultūriniai renginiai ir sukurta įvairi infrastruktūra. Dalyvaujantis programoje „Žaidimų paradigma“, miestas dar labiau išplėtė žaidybinimo veiklų spektrą įvairaus amžiaus ir socialinio sluoksnio gyventojams.

Žaidimų žemėlapis vadovo ir žaismingų veiklų kalendoriaus sukūrimas ypač naudingas siekiant įtraukti gyventojus į naująją paradigmą, taip pat siekiant, kad žaismingumo aspektas taptų miesto prekių ženklų dalimi nacionaliniu lygmeniu.

Vietos knygynai ir žaislų parduotuvės miestui padovanojo stalo žaidimų, papildžiusių esamą kolekciją. Bendradarbiaujant su jomis taip pat buvo sukurta žaisloteka ir interneto svetainė „Larisa kartu“ („Larissa Together“) su skaitmenine biblioteka, spektakliais, koncertais ir skaitmeniniais žaidimais, kuriuos žmonės žaidė namuose per Covid-19 karantiną.

Daugiau informacijos ➔ <https://bit.ly/TransferStory-Larissa>

Viana do Castelo (PT)

Viana do Castelo įtraukė mokyklas į žaismingą veiklą, organizuodama sporto ir jūrinius užsiėmimus, skatinančius aktyvų vaikų gyvenimo būdą. Mieste buvo organizuojamos žaidybinės veiklos ir renginiai bei metinės žaidimų ir renginių programos, kurios tapo miesto kultūrinės programos dalimi.

Viana do Castelo taip pat surengė daug žaidimų vietos senjorų bendruomenei, skatindama aktyvumą ir geresnę gyvenimo kokybę.

Pandemijos metu socialinėje medijoje taip pat buvo transliuojami pasakojimai ir teatro užsiėmimai vaikams, siekiant skatinti žaismingą kultūrinę veiklą namuose.

Daugiau informacijos ➔ <https://bit.ly/TransferStory-VianaDoCastelo>

„Žaidimų paradigmos“ suteiktos žinios

Perdavimo tinklas „Žaidimų paradigma“ išleido [baigiamąjį leidinį](#)² su gerosios patirties perdavimo istorijomis, straipsniais ir temomis, kurias parengė projekto ekspertai ir miestai partneriai. Šį leidinį galima rasti URBACT interneto svetainėje – tai dalis gausių žinių apie tvarią miestų plėtrą, sukauptų įgyvendinant programą.

Kas toliau? Europos žaidimų sostinės kūrimo link

URBACT perdavimo tinklo veikla oficialiai baigta, tačiau nacionaliniu lygmeniu ji bus tęsiama iki 2021 m. rugsėjo pabaigos, organizuojant vietas ir nacionalinius sklaidos renginius.

[Baigiamajame tinklo susitikime](#)³, vykusiame balandžio 20–21 d. virtualiu būdu, buvo atkreiptas dėmesys į [žaismingos veiklos vaidmenį miestuose ir parengtos svarbios rekomendacijos „Žaidimų paradigmos“ manifeste](#)⁴. Dokumente raginama skatinti žaidimų veiklą vietos lygmeniu pasitelkiant integruotą miestų strategiją ir siekiama, kad jie taptų naudinga priemone, kurią būtų galima suderinti su įdiegta vietos socialinio integravimo ir tvarumo politika Europos miestuose.

Siūlymas įsteigti Europos žaidimų sostinę kilo iš „Žaidimų paradigmos“ miestų dialogo ir aktyvaus jų išrinktų atstovų, kurie ketina diskutuoti su Europos institucijomis (pvz., Regionų komitetu ir Europos Komisija), įsipareigojimo siekti, kad būtų suteiktas oficialus pripažinimas miestams, skatinantiems žaidybinę veiklą, kuri yra jų darnaus vystymosi strategijų dalis. Šis modelis taip pat bus susietas su Naujuoju europiniu Bauhauzu ir Udinės miesto pasiūlyta idėja įgyvendinti atnaujintą modelį, jungiantį dizainą ir tvarumą siekiant piliečių gerovės.

² <http://bit.ly/PlayfulParadigmFinalOutput>

³ <https://urbact.eu/watch-now-playful-paradigm-final-event>

⁴ <https://urbact.eu/playful-paradigm-going-global-universal-power-play-better-cities>

